

Projev vůle o volbě práva ve smyslu ust. § 262 obch. zák.

Podmínka výslovného projevu vůle o volbě práva ve smyslu ust. § 262 obch. zák., není splněna pouhým nadpisem formulářové smlouvy.

Podmínka výslovného projevu vůle o volbě práva ve smyslu ust. § 262 obch. zák., není splněna pouhým nadpisem formulářové smlouvy.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29.6.2000, sp.zn. 33 Cdo 1962/98)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci o 134 000 Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu ve Svitavách pod sp. zn. 4 C 418/97, o dovolání žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 27. května 1998 č. j. 17 Co 194/98 - 57, tak, že rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 27. května 1998 č. j. 17 Co 194/98 - 57 se v rozsahu výroku, kterým byl změněn rozsudek okresního soudu tak, že se žaloba co do částky 114 000 Kč s 21 % úrokem z prodlení od 11. března 1997 do zaplacení zamítá, zrušuje a věc se vrací v tomto rozsahu tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Okresní soud ve Svitavách rozsudkem ze dne 21. ledna 1998 č. j. 4 C 418/97 - 39 uložil žalovanému zaplatit žalobci 134 000 Kč s 21 % úrokem od 11. 3. 1997 do zaplacení, když dospěl k závěru, že žalobcem uplatněný nárok na zaplacení smluvní pokuty je ve smyslu ust. § 544 a násl. občanského zákoníku (dále jen „obč. zák.“) a § 300 obchodního zákoníku (dále jen „obch. zák.“) důvodný. Okresní soud vycházel ze skutkových zjištění, že účastníci dne 10. dubna 1996 uzavřeli smlouvu o dílo, jíž se žalovaný jako zhotovitel zavazuje provést pro žalobce objednané dílo, přičemž v odstavci IX - s názvem smluvní pokuty - v bodě 9. 3 si účastníci mimo jiné dohodli, že v případě, pokud zhotovitel neodstraní vady díla po jeho předání ve lhůtě sjednané s objednatelem, je povinen zaplatit žalobci smluvní pokutu 500 Kč za každý den prodlení. Tuto smlouvu okresní soud posoudil jako smlouvu platnou ve smyslu ust. § 536 a násl. obch. zák., neboť žalobce jako fyzická osoba, která není podnikatel, a žalovaný - podnikatel se ve smyslu ust. § 262 odst. 1 obch. zák. dohodli, že tento vztah se bude řídit obchodním zákoníkem. Jelikož při předání díla byla zjištěna vada, neboť v bytě žalobce chyběly protipožární dveře 80 L, byla proto sjednána lhůta k jejímu odstranění do 15. června 1996, avšak žalovaný dodal dveře až 11. dubna 1997 a byl po tuto dobu v prodlení, okresní soud uzavřel, že se žalobce právem domáhá sjednané smluvní pokuty v požadované výši 134 000 Kč.

Krajský soud v Hradci Králové rozsudkem ze dne 27. května 1998 č. j. 17 Co 194/98 - 57 rozsudek okresního soudu změnil tak, že žalobu v rozsahu 114 000 Kč s příslušenstvím zamítl, ve zbývajícím rozsahu 20 000 Kč s příslušenstvím žalobě vyhověl. Ztotožnil se s okresním soudem ve skutkových zjištěních a přisvědčil i jeho právnímu závěru o platnosti smlouvy o dílo ve smyslu ust. § 536 obch.

zák. a násl. Oproti soudu prvního stupně však odvolací soud dospěl k závěru, že smluvní pokuta je nepřiměřeně vysoká. Proto ji ve smyslu ust. § 301 obchod. zák. snížil na 20 000 Kč s přihlédnutím k významu a hodnotě díla, neboť cena díla, tj. rozšíření bytové jednotky, činila 25 221 Kč s tím, že žalobce neprokázal vznik škody z důvodu opožděného odstranění vad díla.

Proti tomuto rozsudku v rozsahu, kterým byla žaloba co do částky 114 000 Kč s příslušenstvím zamítnuta, podal žalobce dovolání, které odůvodnil tím, že rozsudek spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Z jeho obsahu vyplývá, že nesprávné právní posouzení spatřuje v závěru odvolacího soudu o naplnění podmínek § 262 obch. zák. a správnosti aplikace ust. § 301 obch. zák. na posuzovaný případ. Dále pak nesprávně vyložil toto ustanovení, když pokutu snížil na 20 000 Kč. Sám žalobce již snížil smluvní pokutu o 32 500 Kč, žaloba byla důvodná, neboť žalovaný nereagoval na více než 40 urgencí a návštěv žalobce, plnil teprve po podání žaloby. Výši smluvní pokuty stanovil a navrhl do smlouvy žalovaný, tedy případnou tvrdost si způsobil sám. Navíc za odvozenou škodu lze požadovat i náklady právního zástupce, neboť bez nich by se žalobce nedomohl svého práva. Tyto náklady činí 27 675 Kč včetně soudního poplatku u soudu prvního stupně a 9 800 Kč u soudu druhého stupně. Vzniklá škoda je tedy vyšší než přiznaná výše smluvní pokuty, neboť odvolací soud nepřiznal žalobci náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů.

Dovolací soud uvážil, že dovolání v označené věci bylo podáno oprávněnou osobou - účastníkem řízení, řádně zastoupeným advokátem podle ustanovení § 241 odst. 1 o.s.ř., stalo se tak ve lhůtě stanovené ustanovením § 240 odst. 1 o.s.ř., je charakterizováno obsahovými i formálními znaky požadovanými ustanovením § 241 odst. 2 o.s.ř., opírá se o možný případ přípustnosti dovolání podle § 238 odst. 1 písm. a) o.s.ř., přičemž vychází z dovolacího důvodu podle ustanovení § 241 odst. 3 písm. d) o.s.ř. Dovolací soud pak přezkoumal napadený rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové v souladu s ustanovením § 242 odst. 1 až 3 a dospěl k závěru, že dovolání je důvodné (§ 243b odst. 1 o.s.ř.).

Z úřední povinnosti dovolací soud posuzuje pouze vady vyjmenované v ust. § 237 odst. 1 o.s.ř. a jiné vady, pokud měly za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 242 odst. 1 o.s.ř.) Tyto vady nebyly dovolatelem tvrzeny a ani z obsahu spisu se nepodávají. Z ustanovení § 242 odst. 1 o.s.ř. dále vyplývá, že dovolací soud je vázán uplatněným dovolacím důvodem včetně toho, jak jej dovolatel vymezil. Předmětem dovolání je především otázka, zda v daném případě jde o vztah občanskoprávní či obchodní a zda tedy na posuzovaný závazkový vztah mohl soud ve smyslu ust. § 262 obch. zák. aplikovat své moderační oprávnění podle ust. § 301 obch. zák.

Ustanovení § 262 obch. zák. umožňuje kterémukoli subjektům dohodnout se písemně o tom, že se jejich právní vztah podrobí režimu obchodního zákoníku, třebaže jde o závazek, na nějž podle § 261 obch. zák. tento zákoník aplikovatelný není. Obchodním zákoníkem se řídí i vztahy vzniklé při zajištění závazků ze smluv, pokud osoba poskytující zajištění s tím projeví souhlas nebo v době vzniku zajištění ví, že zajišťovaný závazek se řídí obchodním zákoníkem. V odborné literatuře se takovéto vztahy označují jako fakultativní obchody.

Platnost takovéto dohody o volbě práva podle obchodního zákoníku vyžaduje splnění dvou podmínek. Dohoda o tom, že se závazkové vztahy, které nespádají pod obchodní závazkové vztahy a nevztahuje se tedy na ně jinak obchodní zákoník, budou řídit obchodním zákoníkem, musí mít písemnou formu. Dohoda o této volbě práva musí obsahovat výslovný projev vůle, neboť jde-li o právní úkon, pro který

je pod sankcí neplatnosti stanovena písemná forma, musí být určitost vůle dána obsahem listiny, na níž je zaznamenán. Nestačí, že účastníkům právního vztahu je jasné, co je např. předmětem dohody, není-li to seznatelné z jejího textu.

V posuzovaném případě jde o závazkový vztah mezi fyzickou osobou, která není podnikatelem a podnikatelem, a tento závazkový vztah nespadá pod obchodní závazkové vztahy ve smyslu ust. § 261 obch. zák. V předmětné formulářové smlouvě o dílo je pouze v záhlaví uvedeno - smlouva o dílo uzavřená podle § 536 a násl. obchodního zákoníku (č.l. 4 spisu). Smlouva neobsahuje výslovný projev vůle o volbě práva, které vyžaduje ust. § 262 obch. zák., tedy výslovné vyjádření, že se strany dohodly na tom, že jejich konkrétní závazkový vztah, který nespadá pod obchodní závazkové vztahy uvedené v § 261 obch. zák. se bude přesto řídit tímto zákoníkem. Pouhý nadpis předmětné formulářové smlouvy tuto podmínku nesplňuje. Předmětný závazkový vztah tedy není fakultativním obchodem a nelze na něj aplikovat obchodní zákoník včetně ustanovení § 301 obch. zák., který umožňuje soudu nepřiměřeně vysokou smluvní pokutu snížit, a to až do výše škody, vzniklé do doby soudního rozhodnutí porušením pokutou zajištěné právní povinnosti. Odvolací soud tedy posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový vztah nedopadá. V posuzovaném případě dospěje-li soud k závěru o nepřiměřenosti smluvní pokuty prohlásí ji za neplatnou podle § 39 obč. zák. pro rozpor s dobrými mravy. Při posuzování přiměřenosti smluvní pokuty by měl soud přihlížet k námitkám dovolatele, zejména ke skutečnosti, že smyslem ust. § 3 odst. 1 obč. zák. je zejména ochrana slabšího partnera, který z různých důvodů přijal nepřiměřeně vysokou pokutu. V souzené věci podle tvrzení dovolatele se nejedná o případ, kdy při smluvním jednání jeden z účastníků v převaze vynucoval zakotvení nápadně vysoké smluvní pokuty, naopak výši smluvní pokuty navrhl žalovaný a žalobce ji akceptoval. Rovněž je třeba nepřiměřenost pokuty posoudit nejen s ohledem na hodnotu, ale též na význam zajišťované povinnosti, zejména ve vztahu ke skutečnosti, že jestliže porušením povinnosti, která je zajištěna smluvní pokutou vznikne věřiteli škoda, nemá právo na její náhradu. Tuto skutečnost však odvolací soud při svém rozhodování nedocenil.

S ohledem na vyložené nelze rozhodnutí odvolacího soudu v dovoláním napadené části považovat za správné. Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací proto z uvedeného důvodu a aniž nařídil jednání (§ 243a odst. 1 o.s.ř.) toto rozhodnutí v uvedeném rozsahu zrušil a v něm vrátil věc Krajskému soudu v Hradci Králové k dalšímu řízení (§ 243b odst. 1 a 2 o.s.ř.).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Společný nájem bytu manžely \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Blankosměnka](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Valná hromada](#)
- [Směnečný a šekový platební rozkaz, prominutí zmeškání lhůty \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Smlouva o dílo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)

- [Veřejné zakázky](#)
- [Výklad právních předpisů, přepravní smlouva](#)
- [Smluvní pokuta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)